

HYPPYTOIMINNAN OHJE

Tämä ohje on esimerkki. Kerhossasi ei ehkä tarvita kaikkia kohtia tai niissä esimerkkinä oleva teksti ei ole sopiva, vaan sitä pitää muuttaa. Lisäksi pitää huomioida kerho-, toiminta ja toimintapaikkakohtaiset erityispiirteet, joita ei tässä ole mainittu.

Tämä ohje toimii siis esimerkkinä kerhon oman vastaavan ohjeen tekemisessä/päivittämisessä. Kaikki kohdat eivät toteudu jokaisen kerhon kohdalla ja vastaavasti joissakin pitää käsitellä myös muita asioita. Poista myös korostevärit kerhosi versiosta.

Tähän on myös poimittu suoraan kohtia [Hyppylento-ohjeesta](#) ja ne on merkitty sinisellä taustalla. Näiden kohtien toteutumiseen kerhon Hyppytoiminnan ohjeessa on erityisesti panostettava.

NCO-asiat (esimerkkiversion 5.11.2016 jälkeen lisätyt) on merkitty punaisella taustalla.

NCO-asiat (edellisen esimerkkiversion 28.4.2017 jälkeen lisätyt) on merkitty vihreällä taustalla.

Keltaisella pohjalla ja punaisella tekstillä on lisäksi merkitty muita tärkeimpiä tämän esimerkin päivityksiä 5.11.2016 versioon verrattuna.

Keltaisella pohjalla, mutta sinisellä tekstillä on merkitty versioon 28.4.2017 verrattuna tehdyt muutokset.

Tässä ohjeessa annetaan tarkentavia normaaliin hyppytoimintaan liittyviä sääntöjä, joiden tarkoituksena on ylläpitää hyppyturvallisuutta sekä pyrkimystä taloudelliseen ja joustavaan hyppytoimintaan.

XXX ry:n johtokunta/hallitus on xx.x.201x hyväksynyt tämän Hyppytoiminnan ohjeen otettavaksi käyttöön xx.x.201x alkaen.

Sisällysluettelo

Turvallisuusohjeet.....	2
1 Maalialue ja toiminta kenttäalueella sekä yleisöturvallisuus	3
1.1 Maalialue.....	3
1.2 Liikkuminen maali- ja kenttäalueella sekä yleisöturvallisuus	3
1.3 Muuta huomioitavaa, kuten muut toimijat (esim. Finnheims, yms.).....	3
2 Hyppytoiminta.....	3
2.1 Hyppytoiminnan aloittaminen	3
2.1.1 Toiminta-aika	3
2.1.2 Tauko hyppytoiminnassa.....	3
2.1.3 Lentäjän lepotauot	3
2.2 Pokanvanhin	3
2.3 Maahenkilö.....	4
2.4 Siirtyminen koneelle	5
2.5 Koneen kuormaus ja toiminta koneessa	5
2.6 Uloshyppyä koskevat ohjeet	6

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

2.7 Hätähyppy ja pakkolasku	6
2.7.1 Hätähypyn suorittaminen [esimerkiksi]:	6
2.7.2 Pakkolaskuun valmistautuminen [esimerkiksi]:	7
2.8 Kaluston aiheuttamat vaaratilanteet	7
2.9 Toiminta varjon varassa ja laskeutuminen	7
3 Toiminta onnettomuustilanteessa (Esimerkki toimintamallista)	8
4 Kelpoisuuksien tarkastaminen (Esimerkki toimintamallista)	8
5 Hyppäämisen kieltäminen (Esimerkki toimintamallista)	8
6 Vaaratilanteet ja niistä raportointi	8
7 Näytös- ja yöhyppy (Esimerkki toimintamallista)	9
8 Radioliikenteessä käytettävät taajuudet ja puhelinnumerot (Esimerkki toimintamallista)	9
9 Turvallisuuspäällikkö ja Turvallisuusryhmä (UUSI KPL Esimerkki toimintamallista)	9
MUUT OHJEET (Esimerkiksi)	10
1 Manifestautuminen, hinnoittelu ja pokan kasaaminen	10
2 Hyppyjen maksaminen ja ostojen laskutus kerholta	10
3 Kerhon oppilashyppyvarusteet ja niiden käyttö	10
4 Lentäjien jaksaminen ja lepotauot (ks. myös luku 2.1.3 tämän malliohjeen alusta)	10
LIITE 1 (ESIMERKKI)	11
LIITE 2 [uusi esimerkki liitteeksi, sama teksti löytyy Laskuvarjohyppääjän oppaasta]	12

Turvallisuusohjeet

Hyppytoiminnassa tulee noudattaa

- Ilmailulakia
- Ilmailuviranomaisen antamia määräyksiä
- Suomen Ilmailuliitto ry:n hyväksymiä ohjeita ja suosituksia
- XXX ry:n johtokunnan/hallituksen hyväksymää Hyppytoiminnan ohjetta sekä XXX ry:n kouluttajien ja turvallisuuspäällikön antamia määräyksiä
- Kerhon lentokoneessa OH-XXX olevia NCO-tarkistuslistoja.
- XXX lentoaseman toimintakäsikirjan määräyksiä [jos sellainen on]
- Finavian toimintaohjetta ”Laskuvarjohyppytoiminta XXX lentoasemalla” [jos sellainen on].

Lisäksi jokaisen hyppääjän on erittäin suositeltavaa kerrata voimassaolevan **Laskuvarjohyppääjän oppaan** (viimeisin versio 1.3.2018) perusturvallisuusasiat ennen kauden aloitusta.

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

1 Maalialue ja toiminta kenttäalueella sekä yleisöturvallisuus

1.1 Maalialue

Kerrotaan maalialueen tarkka sijainti ja sen mahdolliset rajoitukset. **Selventäviä kuvia liitetään tarpeen mukaan.**

1.2 Liikkuminen maali- ja kenttäalueella sekä yleisöturvallisuus

Esimerkiksi: Hyppääjät saavat hyppytoiminnan aikana liikkua maalialueella sekä kenttäalueella koneen lastaus- ja tankkauspaikalla.

Kenttäalueelle ja sieltä pois pääsee ainoastaan portin kautta soittamalla: **xxx** sisäänpäin, **xxx** ulospäin. Puhelut voi soittaa ainoastaan erikseen rekisteröidyistä numeroista.

Vierailijat saavat liikkua kenttä- ja maalialueella **xxx** ry:n jäsenen seurassa.

Tarpeeton oleskelu maali- ja kenttäalueella on kielletty.

1.3 Muuta huomioitavaa, kuten muut toimijat (**esim. Finnhems**, yms.)

2 Hyppytoiminta

2.1 Hyppytoiminnan aloittaminen

Esimerkiksi: Lentäjä ilmoittaa hyppytoiminnan aloittamisesta puhelimitse lennonjohtoon ennen päivän ensimmäistä pokaa [**tai muu sovittu tapa**]

2.1.1 Toiminta-aika

Esimerkiksi: Hyppytoiminta on sallittua klo 7–22 välisenä aikana, ellei lennonjohdon kanssa erikseen toisin sovi.

2.1.2 Tauko hyppytoiminnassa

Esimerkiksi: Jos hyppytoimintaan tulee yli kahden tunnin tauko, on tämä muistettava ehdottomasti ilmoittaa myös lennonjohdolle.

2.1.3 Lentäjän lepotauot

Esimerkiksi: Lentäjä tarvitsee riittävästi lepotaukoja, jotta hyppylentämisen turvallisuustaso voidaan säilyttää. Varmistaakseen lentäjän lepotauon hyppääjien on mahdollisuuksien mukaan autettava lentäjää tankkauksissa ja mahdollisten suojien poistamisessa sekä paikalleen laittamisessa. Lentäjälle on myös syytä viedä kanttiinista syötävää ja juotavaa riittävän usein. [**tämä kpl on lisätty**]

2.2 Pokanvanhin

Esimerkiksi: Jokaisessa pokassa tulee olla sovittuna pokanvanhin, joka vastaa pokansa toiminnasta. Pokan vanhimpana toimii oppilaspokalla kouluttaja ja muulloin itsenäinen hyppääjä. Jos pudottava kouluttaja hyppää alemmalla kuin loppupoka, on etukäteen sovittava siitä, kuka toimii pokanvanhimpana loppulennon ajan. Pokanvanhimman paikka koneessa on lentäjän vieressä ns. mesun paikalla [**C-182**]. Pokanvanhin/-vanhimmat merkitään myös pokalistaan.

Pokanvanhimman tehtäviä ovat [**esimerkiksi**]:

- pokan kokoaminen, sen hyppääjien yhteismassan laskeminen ja pokalistan täyttäminen
- tuulitietojen hankkiminen, UH-paikan sekä laskeutumiskuvion määrittäminen ja selvittäminen muille oman pokansa hyppääjille
- määrätä ja ohjeistaa maahenkilö
- jos maahenkilöä ei ole, ilmoittaa tästä lentäjälle
- pokan huolehtiminen ajoissa koneelle

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

- toimittaa hyppääjien yhteismassalaskelman lentäjälle
- hyppyjärjestyksen määrittäminen
- varmistaa, että potkurin vaara-alue on vapaa henkilöistä moottoria käynnistettäessä ja ilmoittaa siitä lentäjälle sanomalla POTKURI VAPAA (vastuu turvallisuudesta on lentäjällä)
- **ohjeiden antaminen lentäjälle ennen hypylentoa sekä yhteydenpito lennon aikana** (= Pokanvanhimman tärkein tehtävä on yhteyden pitäminen lentäjän kanssa ja tarvittavien ohjeiden anto muille hyppääjille)
 - ohjeet lennolla annetaan kuuluvalla äänellä ja/tai käsimerkein
- pokan toiminnasta vastaaminen koneen kuormaamisen aikana ja hypylennolla
- **koneessa olevien hyppääjiä koskevien (NCO) tarkistuslistojen sijainnin kertominen muulle pokalle**
- poikkeus- tai vaaratilanteissa yhteyden pitäminen lentäjän kanssa ja **hyppääjien johtaminen**
 - matkustamossa syttynyt tulipalo sammutetaan lentäjän penkkijalustan etureunassa olevalla sammuttimella, ensisijaisesti sammutuksesta huolehtii pokanvanhin
 - ilmoittaa havaitsemistaan tai **muiden hyppääjien** havaitsemista vioista, puutteista ja toimintahäiriöistä, jotka voivat vaikuttaa ilma-aluksen lentokelpoisuuteen tai turvallisuuteen, sekä tapauksista, joissa toiminnan turvallisuus on vaarantunut tai saattaisi vaarantua
- seurata muiden hyppääjien hypyt ja laskeutumiset, ellei maahenkilöä ole (ks. 2.3)
- kouluttaja tai muu hyväksytty tarkastaja tarkistaa ennen vuoden ensimmäistä hyppyä ja tarvittaessa kaikilta hyppääjiltä kelpoisuuden voimassaolon ja käytetyn varjokaluston; tiedot pitää ennen hyppyä olla täytetty (**sähköiseen**) lomakkeeseen.

Lisäksi seuraavat asiat kannattaa ottaa huomioon ja niistä on tarvittaessa syytä mainita tässä ohjeessa.

Mikäli lentokoneessa on käytettävissä head-set lentäjän kanssa kommunikointiin, tulisi ne olla pokanvanhimalla käytössä koko lennon ajan lentäjän ja pokanvanhimman välisen viestityksen turvaamiseksi.

Yhteydenpito ja yhteistoiminta hypylennolla ovat asia, jota on syytä harjoitella lentäjien ja pokanvanhimpien kesken erityisesti ottaen huomioon erityistilanteet.

Muu kommunikointi ja varmistukset (esim. turvavöiden käyttö ja hyppyvalot) sekä poikkeustilanteet.

Kommentti: Lentäjälle mahdollisesti annettava pokalista (tms. jonka avulla lentäjä saa hypypokan tiedot) tehdään lentäjää ajatellen, esim. metrit jaloiksi ja lentokorkeudet lentopinnoiksi. Pokalistaan kannattaa merkitä myös esim. korkeat avaukset (kuten esim. tandemit ja varjon käsittelyn harjoitushypyt) sekä liitopuvut. Nämä asiat on syytä kirjata hyppääjille tarkoitettuun ohjeeseen.

Kommentti: Lentäjälle on annettava rauha keskittyä vaatimaan lentosuoritukseensa. **Erityisesti nousussa, linjalle ajossa, yms.** Tämä korostuu myös, jos kyseessä on kokematon lentäjä. Lisäksi yllättävät asiat syövät marginaalia, kuten esim. uusi linja jne. Nämä asiat on syytä kirjata hyppääjille tarkoitettuun ohjeeseen.

2.3 Maahenkilö

Esimerkiksi: Maahenkilö on pokakohtainen ja vastaa toiminnasta maassa hyppytoiminnan aikana tämän ohjeen mukaisesti. Oppilashypyillä pitää aina olla maahenkilö, ja itsenäisillä hyppääjillä silloin, kun paikalla on enemmän kuin pokallinen hyppääjiä. Yöhypyillä on aina oltava maahenkilö. Maahenkilönä toimivan tulee olla itsenäinen hyppääjä tai hänellä on oltava koulutus- tai turvallisuuspäällikön hyväksyntä maahenkilöksi. KP:n/TP:n maahenkilöiksi hyväksymien henkilöiden nimet ovat ilmoitustaululla olevassa listassa.

Maahenkilöllä tulee olla maalialueella käytössään ”Maahenkilön matkapuhelin”, ilmailuradio sekä muistilista lennonjohdolle ilmoitettavista asioista (LIITE 1). Lennonjohdon numerot ovat matkapuhelimen muistissa **xxx**, varalla **xxx**).

Maahenkilön tulee olla maalialueella ja seurata katseellaan hyppääjiä koko sen ajan, minkä hyppääjät ovat vaapaapudotuksessa ja varjon varassa. Oppilashyppääjiä tulee valvoa niin kauan, että he ovat saapuneet takaisin kerhoparakille.

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

Kun hyppääjät ovat laskeutuneet, siitä on ilmoitettava puhelimitse lennonjohdolle.

Jos streamer, päävarjo, hyppääjä tms. ajautuu tai putoaa kenttäalueelle (aidan sisäpuolelle), siitä on ilmoitettava lennonjohdolle joko puhelimitse tai lentäjä radiolla.

Jos hyppääjä laskeutuu selvästi maalialueen ulkopuolelle, siitä on ilmoitettava lennonjohdolle.

Jos hyppääjä laskeutuu esimerkiksi metsään, on paikalle lähetettävä etsijöitä, jotka ottavat mukaansa ensiapurepun sekä oman puhelimensa ja pelastuskartan. Mahdollisesti loukkaantuneen hyppääjän pelastustoimet on aloitettava välittömästi. Maahenkilö määrää ja ohjeistaa etsimään lähtevät henkilöt ja voi tarvittaessa keskeyttää hyppytoiminnan, kunnes kadonnut hyppääjä on löytynyt.

Maahenkilö huolehtii tarvittavien pelastustoimien aloittamisesta onnettomuustilanteessa.

2.4 Siirtyminen koneelle

Esimerkiksi: Koneelle siirrytään keskitetysti pokanvanhimman johdolla. Kenttäalueelle ja sieltä pois pääsee ai-noastaan portin kautta soittamalla erikseen rekisteröidyistä numeroista. Ohjeen numeron rekisteröinnistä saat sihteeriltä. Seisontapaikalla olevia lentokoneita lähestytään aina takaapäin. Koneen etupuolella potkurin välit-tömässä läheisyydessä ei saa oleskella. **Kenttäalueella ei saa tupakoida.**

2.5 Koneen kuormaus ja toiminta koneessa

Esimerkiksi: XXX ry:n käyttämässä hyppykoneessa OH-XXX ei ole hyppääjiä varten istuinvöitä. Jokainen hyppääjä matkustaa koneessa omalla vastuullaan. **Koneessa ei saa tupakoida. Kannettavien elektronisten laitteiden käyt-töä ei ole rajoitettu, mutta matkapuhelin tai vastaava pitää olla ns. lentotilassa.**

Pokanvanhimman paikka koneessa on lentäjän vieressä ns. mesun paikalla [C-182]. Hänen edessään joko istuen tai polvillaan on enimmillään kaksi hyppääjää. Lentäjän penkin takana istuu enimmillään kaksi hyppääjää. Len-toonlähdön ajaksi on painopiste syytä siirtää kohti koneen etuosaa; peruspaikoille palataan n. 300 m korkeu-dessa lentäjän luvalla. **Lentäjälle on tärkeää antaa ehdoton työrauha ainakin 300 m korkeuteen asti.** Oven kiinnipysyminen tulee varmistaa nousukiidon aikana joko pitämällä kiinni ovenkahvasta tai ”narusta”. **[tämä kappaletta on päivitetty] [Huom. painopisteen siirtämisen tarve pitää tarkastaa tekemällä painopisteen las-kelma; joillakin C-182-versiolla ja varustuksella voi kone mennä myös etupainoiseksi]**

Kaikkien irtainten tavaroiden tulee olla aina kiinnitettyinä (esimerkiksi kypärät päähän) alle 300 metrin korkeu-dessa.

Hyppyoveen nojaaminen tai tukeutuminen on kielletty lennon aikana.

Lentäjän istuimesta ei saa ottaa tukea missään tilanteessa. Penkin takana istuva voi nojata istuimeen.

Hyppyoven avaamiseen (vedä kahvasta, kun avaat koneen hyppyoven sekä saata ovea sen avautuessa) UHP:n määrittämistä ja hyppäämistä varten on pyydettävä lentäjältä lupa. Lentäjä kysyy hyppyluvan tornista kaksi mi-nuuttia ennen arvioitua uloshyppyä, ja hyppääjän tulee varmistua hyppyluvasta ennen uloshyppyä. On tärkeää olla tietoinen toisen hyppykerhon koneen sijainnista ja sen pokan koostumuksesta (mahdolliset korkeat avauk-set, tandemit, liitopuvut jne.). **[tämä kappaletta on päivitetty]**

Uloshyppypaikka määritellään aina ennen hyppytoiminnan alkamista joko laskemalla tuulitietojen (METAR, GA-FOR yms.) avulla tai heittämällä streamer. Jos UHP määritellään streamerilla, niin mukana tulee olla aina va-rastreamer.

Mikäli streamer ajautuu lentokenttäalueelle, pois lukien hyppääjien maalialue, tulee koneen päällikön ilmoittaa siitä välittömästi lennonjohdolle.

Jos olosuhteiden ja uloshyppypaikan epäillään muuttuneen, uloshyppypaikka on määriteltävä uudelleen.

Lisäksi seuraavat asiat kannattaa ottaa huomioon ja niistä on tarvittaessa syytä mainita tässä ohjeessa.

C-208:n lastaustuki ja vastaavat kerho- ja konekohtaiset erityispiirteet.

Massakeskiön laskeminen (tasapainolaskelma, painopiste) on konekohtainen ja erittäin oleellinen asia. Laske-miseen on olemassa erilaisia apuvälineitä.

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

Loistavana esimerkkinä **Tampereen Laskuvarjokerho ry:n, Toimintaohje hyppääjille, OH-CMT**, jossa käydään seuraavat asiat ”hyppääjätaajuisesti” kattavasti läpi:

Yleisesti lentokoneiden kantokyvystä ja massakeskiön sijainnista

OH-CMT kuormankantokyky ja massakeskiö

Kuormauksen vaikutus massakeskiöön ja toiminta lentoonlähdössä, nousussa ja hyppylennon aikana

2.6 Uloshyppyä koskevat ohjeet

Esimerkiksi: Korkeusvakaajaan törmäämisen estämiseksi hyppääjien ja lentäjien on huomioitava seuraavat asiat kaikilla hyppylinjoilla:

- Exitissä ylöspäin tai korkeusvakaajaa kohti ponnistaminen on ehdottomasti kiellettyä.
- Kuvaushaalarien ja liitopukujen käyttäjien on hypätessään pudottauduttava suoraan alaspäin avaa-matta siipiä kunnes korkeusvakaaja on selvästi alitettu.
- Lentäjän on pidettävä linjalla riittävä ilmanopeus, jotta kone säilyttää ohjattavuuden ja vakaan lennon ryhmän kiivetessä ulos ja suorittaessa uloshyppynsä.

Nousevilla hyppylinjoilla:

- Kuvaajan paikalle kiipeäminen on kiellettyä.
- Liitopuvulla ei saa hypätä nousevalla hyppylinjalla.

Lisäksi seuraavat asiat kannattaa ottaa huomioon ja niistä on tarvittaessa syytä mainita tässä ohjeessa.

Koneeseen laitettavat merkinnät ja ohjeet kuormauksesta ja liikkumisesta, jos siihen on tarvetta.

- Koneeseen pitää laittaa riittävät ja selkeät merkinnät. Merkintöjen tarve on ilmeinen koneissa, jossa hyppyovi on siiven takapuolella, mutta C-182-tyyppisissäkään koneissa ei poka voi ”mennä koneen ta-kaosaan makoilemaan”.

Hyppääjien liikkuminen koneessa UH:ta varten ja UH:ssa sekä mahdollisesti palaaminen takaisin istumaan täy-tyy tapahtua lasketuissa rajoissa. Erilaiset hyppylajit ja niiden vaatimukset/erityispiirteet vaikuttavat niin liikku-miseen kuin uloshyppyynkin.

Keskeytetty lentoonlähtö ja miten silloin toimitaan, erityisesti miten hyppääjien pitää toimia. Korostuu, jos kone on herkkä painopisteen muutoksille.

- Ts. koneessa liikkumisen ja uloshyppyasiat PITÄÄ kirjata hyppääjille tarkoitettuun ohjeeseen (=TÄHÄN) heitä koskevilta osin (oppilaat ja itsenäiset hyppääjät huomioiden).

Hyppy-yhteisön paineet (nopea uusi poka, kiire painopistelaskelman kanssa, riittävä kommunikaatio pokanvan-himman kanssa ennen lähtöä, yms.) eivät saa haitata toimintaa.

2.7 Hätähyppy ja pakkolasku

Esimerkiksi: Pokanvanhin määrää hätähypystä ja pakkolaskusta lentäjän käskystä. Hätähyppy suoritetaan ko-mennolla **HÄTÄHYPPY** ja pakkolaskuun valmistaudutaan komennolla **PAKKOLASKU**.

2.7.1 Hätähypyn suorittaminen **[esimerkiksi]:**

- Ensimmäisenä oleva siirtyy ovelle pokanvanhimman **OVELLE**-komennolla, **MENE**-komennolla uloshyppy hyppääjän parhaaksi katsomallaan UH-tyylillä (oppilaat hyppäävät koulutuksensa mukai-sesti)
- Seuraava siirtyy ovelle heti, kun pokanvanhin komentaa **OVELLE**, **MENE**-komennolla toimitaan kuten edellä.

Esimerkiksi: Lentäjän ovea voidaan tarvittaessa käyttää **varauloskäyntinä**, mikäli lentäjä on hypännyt ensin. Alle 600 metristä suoritetuissa hätähypyissä käytetään varavarjoa ilman irtipäästöä (oppilaille alle 1000 metristä suoritetuissa hätähypyissä; ei koske PL-oppilaita). Alle 300 metristä on yleensä turvallisempaa tulla pakkolas-kuun.

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

2.7.2 Pakkolaskuun valmistautuminen [esimerkiksi]:

Yleiset ohjeet pakkolaskuasennosta:

- nojaa **lentosuuntaan** (vapaa liike minimiin)
- ota tukea **ja pidä kiinni** mahdollisuuksien mukaan
- älä häiritse lentäjää
- avaa hyppyovi raolleen hieman ennen maakosketusta, **pidä kiinni kahvasta!**

Koneesta poistutaan muita auttaen, olosuhteet huomioiden (tulipalo, alastulopaikka, loukkaantuneet...).

Jos koneessa on hyppääjille turvavyöt, ne laitetaan kiinni (ja vyöt huomioidaan myös muissa tarvittavissa kohdissa).

NOVA-kerhoissa malli on vielä erilainen. Variaatioita riittää, NOVA-koulutushyppyjä hypätään kaikista eri kone-tyypeistä (C-182, C-206 ja C-208).

{Toimintamalli C-206 ja erilaiset oppilaat}

{Toimintamalli C-208 ja erilaiset oppilaat}

Asiat PITÄÄ kirjata hyppääjille tarkoitettuun ohjeeseen (=TÄMÄ) heitä koskevilta osin (oppilaat ja itsenäiset hyppääjät huomioiden), mutta myös lentäjän on syytä tietää hyppääjien toiminta.

2.8 Kaluston aiheuttamat vaaratilanteet

Esimerkiksi: Mikäli hyppääjän reppu avautuu koneessa tai apuvarjo tulee ulos taskustaan, **varjon avautuminen on estettävä** ja ovi on pidettävä kiinni kädellä varmistettuna, kunnes kone on laskeutunut ja pysähtynyt. Jos ovi on auki, se on suljettava välittömästi ja koko poka tulee koneella alas.

Mikäli hyppääjän apuvarjo pääsee ilmapvirtaan tai reppu avautuu koneessa ja varjo pääsee ilma-virtaan, hyppääjä on välittömästi autettava koneesta ulos riippumatta siitä, havaitseeko hyppääjä tilannetta itse. **[lisätty tämä kpl]**

Koneessa on puukko pokanvanhimman vieressä olevassa taskussa sekä lentäjän puoleisessa taskussa.

{Toimintamalli erilaiset alkeisoppilaat yms.}

{Toimintamalli C-206}

{Toimintamalli C-208}

Asiat PITÄÄ kirjata hyppääjille tarkoitettuun ohjeeseen (=TÄMÄ) heitä koskevilta osin (oppilaat ja itsenäiset hyppääjät huomioiden), mutta myös lentäjän on syytä tietää hyppääjien toiminta.

2.9 Toiminta varjon varassa ja laskeutuminen

Esimerkiksi: Varjon varassa tulee välttää turhaa lentämistä kiitotien ja FINNHEMS-tukikohdan yläpuolella.

Varjon varassa on seurattava, onko pelastushelikopteri lähdössä lentoon. Jos kopteri nousee, vältä kiitotien suuntaista kaistaletta tukikohdan tasalla.

Mikäli hyppääjä joutuu laskeutumaan pääkiitotien länsipuolelle (meren puolelle), niin hyppääjä noudetaan kunnossapidon toimesta. Kiito- ja rullausteita ei saa lähteä ylittämään omatoimisesti jalkaisin.

Mikäli hyppääjä laskeutuu kiito- tai rullaustielle, tulee hänen välittömästi siirtyä lyhintä reittiä vähintään 60 metrin etäisyydelle kiito- tai rullaustien reunasta ja odottaa kunnossapidon hakevan hänet.

Käytössä on vasemman puoleinen laskeutumiskuvio, ellei pokanvanhin toisin määrää.

Laskeutumisaluetta käyttää myös toinen Oulussa toimiva hyppykerho, joten ilmassa ja laskeutumassa voi olla myös muita kuin oman pokan hyppääjiä.

Muualle kuin laskeutumisalueelle laskeutuneen hyppääjän on viivyttelemättä palattava kerhorakennukselle ja ilmoitauduttava pokanvanhimmalle.

Muuta esimerkiksi:

- Kouluttajan putoaminen.

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

- Lentokoneella tehtävä etsintä.
- Sairaskohtaukset (lentäjä, kouluttaja).

3 Toiminta onnettomuustilanteessa (Esimerkki toimintamallista)

3.1 Vakavassa onnettomuustilanteessa (vakava loukkaantuminen tai kuolemaan johtava tilanne) hyppytoiminta keskeytetään välittömästi ja kone kutsutaan alas. Toiminnassa noudatetaan kerhon ilmoitustaululla olevia ohjeita ”Kriisiviestintäohje ja toiminta onnettomuustilanteessa” ja ”Toimintaohjeet vakavassa onnettomuustilanteessa”. [Esimerkiksi] Ne löytyvät myös punaisesta kansiossa, joka sijaitsee kerhon puhelimen vieressä (suljettu, puhelinnumerot sisältävä kirjukuori löytyy myös kansioista). Maahenkilö tai muuten johdon ottava vastaa yksityiskohtaisen ohjeen mukaisesta toiminnasta. [päivitetty ohjeistusta ja mikä osa on luottamuksellista]

3.2 Lievemmissä onnettomuustilanteissa maahenkilö huolehtii, että tarvittavat ensiaputoimet aloitetaan ja jakaa tilanteen mukaan muut tehtävät, kuten ambulanssin opastamisen tapahtumapaikalle. Jokainen läsnä oleva on velvollinen osallistumaan pelastustöihin.

3.3 Maahenkilö ilmoittaa tapahtuneesta lennonjohdolle puhelimitse. Lennonjohto tekee tarvittaessa ilmoituksen lentoaseman päällikölle. Myös kerhon puheenjohtajalle ja koulutuspäällikölle tehdään ilmoitus.

3.4 Ensiapu- ja raivausvälineiden sijainti on osoitettu seinällä olevalla kyltillä.

3.5 Kun ensiapu- tai raivausvälineitä on käytetty, ne tulee palauttaa paikalleen ja tiedottaa turvallisuuspäällikköä tarvikkeiden kulutuksesta tai rikkoontumisesta uusien hankkimista varten.

4 Kelpoisuuksien tarkastaminen (Esimerkki toimintamallista)

4.1 Kouluttaja tai muu hyväksytty tarkastaja tarkistaa ennen vuoden ensimmäistä hyppyä ja tarvittaessa kaikilta hypääjiltä kelpoisuuden voimassaolon ja käytetyn varjokaluston. Tiedot pitää ennen hyppyä olla kirjattuna lomakkeeseen. Varjokaluston on oltava SIL ry:n ohjeiden mukainen. Koulutuspäällikön tai apulaiskoulutuspäällikön on hyväksyttävä kerhoon liittyvä uusi oppilas.

4.2 Kouluttaja tai pokanvanhin voi milloin tahansa halutessaan tarkistaa hypääjän kelpoisuuden, hyppymäärän ja varjokaluston papereineen.

4.3 Jokaisen XXX ry:n hypääjän tulee ennen vuoden ensimmäistä hyppyä XXX ry:ssä vuosittain täyttää (sähköinen) hyppytietolomake, josta ilmenee, että hypääjä on lukenut, ymmärtänyt ja hyväksynyt tässä ohjeessa ilmenevät säännöt. Vierailevat itsenäiset hypääjät käyttävät samaa lomaketta. Vierailijan asiakirjat ja kaluston tarkastaa HM, VPK, TP, KAP tai muu hyväksytty tarkastaja.

4.4 Lisenssihypääjien ja oppilaiden pitää olla XXX:n jäseniä normaalissa hyppytoiminnassa. Vierailevalle itse-näiselle lisenssihypääjälle riittää, että on jonkin suomalaisen hyppy-yhdistyksen tai Suomen Ilmailuliitto ry:n jäsen; vierailukertojen pitää olla marginaalista ($\leq x$) toimintaamme nähden.

5 Hyppäämisen kieltäminen (Esimerkki toimintamallista)

5.1 Pokanvanhin tai hyppykoneen lentäjä voi kieltää hyppäämisen pokassaan olevalta henkilöltä. Pokanvanhiman tai lentäjän on välitettävä tieto tapahtuneesta paikalla olevalle kouluttajalle, turvallisuuspäällikölle tai koulutuspäällikölle, joka päättää jatkotoimista. Asiasta on lisäksi tiedotettava kerhon puheenjohtajaa.

5.2 Paikalla oleva kouluttaja, turvallisuuspäällikkö tai koulutuspäällikkö voi asettaa hypääjän loppupäiväksi hyppykieltoon ohjeiden tai määräysten noudattamatta jättämisestä tai yleisen hyppyturvallisuuden vaarantamisen johdosta. Tapahtumasta on mahdollisimman pian tiedotettava hallitukselle/johtokunnalle, joka edelleen päättää jatkotoimista.

6 Vaaratilanteet ja niistä raportointi

6.1 Hyppytoiminnassa sattuneesta vaaratilanteesta tehdään turvallisuusilmoitus. Ilmoituksen täytetään sähköisesti Laskuvarjotoimikunnan nettisivulla, turvallisuusilmoitus.laskuvarjotoimikunta.fi. [muuttunut linkki ja nimi]

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

6.2 Esimerkiksi: Vakavista tai tavanomaisesta poikkeavista vaaratilanteista on ilmoitettava välittömästi koulutuspäällikölle sekä kerhon puheenjohtajalle.

6.3 Esimerkiksi: Vaaratilanteesta, jonka osapuolena on ollut ilma-alus, on raportin kopio toimitettava myös lennonjohtoon (lentäjä tekee tarvittaessa myös poikkeamailmoituksen).

6.4 Esimerkiksi: EFXX:Ita toimittaessa varavarjon käytöstä ja loukkaantumisista on ilmoitettava lennonjohdolle riippumatta siitä, oliko tapaus aitojen sisällä vai ei.

7 Näytös- ja yöhyppy (Esimerkki toimintamallista)

7.1 Muualle kuin maalialueelle suoritettavista näytöshyppyistä on sovittava etukäteen ilmailumääräysten ja Ilmailuliiton ohjeiden mukaisesti.

7.2 Näytöshyppääjien alastulo on tarvittaessa ilmoitettava lennonjohdolle joko maaradiolla tai puhelimella.

7.3 Yöhyppyistä ja yöhyppyjen järjestelyihin liittyvistä toiminnoista on niin ikään sovittava etukäteen lennonjohdon kanssa puhelimitse.

8 Radioliikenteessä käytettävät taajuudet ja puhelinnumerot (Esimerkki toimintamallista)

8.1 Maahenkilö saa käyttää radioliikenteessä tornin taajuutta xxx.xx MHz vain erikoistapauksissa. Tällöin voidaan ottaa yhteys hyppykoneeseen tornin luvalla. XXX ry:n radiokutsu on ”Kerho”. Esimerkiksi:

”XXX torni - Kerho - Asiaa hyppykoneelle.”

”Kerho - Kerro asiasi” (tai jokin muu vastaus, jolla lupa annetaan tai evätään).

Radiovastaanottimien tai maaradion taajuuksia ei saa muuttaa.

8.2 XXX lentoaseman tärkeimmät puhelinnumerot on listattu puhelimen viereen seinälle kiinnitettyyn luetteloon. Luettelosta löytyvät mm. lennonjohdon ja kunnossapidon puhelinnumerot sekä kerhon puheenjohtajan ja koulutuspäällikön numerot. Numerot löytyvät myös kerhon puhelimen pikavalinnoista sekä ”Maahenkilön puhelimesta”.

9 Turvallisuuspäällikkö ja Turvallisuusryhmä (UUSI KPL Esimerkki toimintamallista)

9.1 Turvallisuuspäällikkö valvoo organisaatiossa hyppyturvallisuutta. Hän valvoo, että itsenäisten hyppääjien hyppytoiminnassa noudatetaan ilmailumääräyksiä ja voimassa olevia SIL:n ohjeita ja että laskuvarjohyppytoiminnassa sattuneet vaaratilanteet ilmoitetaan viipymättä SIL:lle (*Turvallisuusilmoitus*). Turvallisuuspäällikkö vastaa siitä, että hyppytoimintaan ja hyppyturvallisuuteen liittyvät määräykset, ohjeet ja tiedotteet ovat kaikkien hyppääjien saatavilla (TP:n kansio sijaitsee kerholla kanttiinin hyllyssä). Turvallisuuspäällikkö voi kieltää hyppäämisen henkilöltä, joka ei noudata hyppytoimintaan liittyviä ohjeita ja määräyksiä.

9.2 Turvallisuuspäällikkö toimii yhteistyössä muun organisaation kanssa hyppyturvallisuuteen liittyvissä asioissa. Kerhossamme toimii lisäksi **Turvallisuusryhmä**, johon kuuluvat turvallisuuspäällikön lisäksi koulutuspäällikkö, puheenjohtaja, päällentäjä ja eri kokemuksella olevia hyppääjiä.

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

MUUT OHJEET (Esimerkiksi)

1 Manifestautuminen, hinnoittelu ja pokan kasaaminen

2 Hyppöjen maksaminen ja ostojen laskutus kerholta

3 Kerhon oppilashyppyvarusteet ja niiden käyttö

4 Lentäjien jaksaminen ja lepotauot (ks. myös luku 2.1.3 tämän malliohjeen alusta)

Seuraavat asiat pitää sopia kerhon organisaatiossa ja tuoda erityisesti hyppääjien tietoisuuteen, ts. asiat on syytä kirjata hyppääjille tarkoitettuun ohjeeseen heitä koskevilta osin.

- Suunnitellaan hyppytoiminta siten, että se on hyppääjien määrään sekä koneen tankkauksiin ja tarkastuksiin sopiva.
- Lentäjä tarvitsee riittävästi lepotaukoja, jotta hyppylentämisen turvallisuustaso voidaan säilyttää. Asia korostuu vähemmän hyppylentämistä harjoittaneiden osalta tai kauden alussa sekä vaikeissa tai uusissa olosuhteissa.
- Varmistaakseen lentäjän lepotauon, hyppääjien tai erikseen nimettyjen tankkaajien olisi hyvä esimerkiksi suorittaa tankkaus. Silloin lentäjä ei käytä lepotaukiaan koneen tankkaamiseen, vaan saa syödä, juoda ja levätä.
- Jos kerhossa on paikalla useampi lentäjä, olisi hyvä jaksottaa toiminta siten, että useampi lentäjä toimisi saman päivän aikana.
- Varmistetaan, että lentäjä saa leiriolosuhteissa riittävästi lepoa hyppypäivien välissä.
- Mahdollinen varalentäjän päivystys, jos tarvitaan yhtäkkiä vaihtaa lentäjää.

5 Sääoppia harrasteilmailijoilla

Sääoppia harrasteilmailijoille

Harrasteilmailun turvallisuusprojektin puitteissa Trafi tilasi Ilmatieteen laitokselta 19.11.2015 julkaistun sääoppipaketin sekä sen lisämateriaalin harrasteilmailijoille. Sääoppimateriaalin tarkoituksena on kertoa mahdollisimman käytännönläheisesti säästä ja sen vaikutuksesta harrastelentämiseen huomioiden Suomen ilmastolle ja säälle tyypilliset piirteet. Sääoppia ja sään ennakoitua ilmailijoille:

- [Lentosääoppia harrasteilmailijoille IX 2015](#)
- [Lisämateriaalia harrasteilmailijoille IX 2015](#)

6 Hyviä käytänteitä

Esim. kertauskoulutus, lentäjäpalaverit (kerhossa, kansallinen), yhteistoiminta lennonjohdon ja muiden kentällä toimijoiden kanssa. Yhteinen turvallisuuspäivä (myös lentäjät). Ks. lisää LT:n sivuilta, kohdasta [Omavalvonta](#).

7 Laskuvarjohyppytoiminta ja lentoturvallisuus (Lasse Lintukangas, SDF ry, C-208)

Tässä kirjoituksessa tuodaan lentäjän näkökulmasta esiin muutamia tärkeitä lentokoneeseen ja lentotoimintaan liittyviä asioita, jotka jokaisen hyppääjän tulisi tietää ja ottaa huomioon ennen kauden alkua. Ts. loistava esimerkki hyppääjille suunnatusta informaatiosta, jolla avataan hyppylentäjän toimintaa ja haasteita. Löytyy [Hyppylento-ohjeesta](#), Liite 8.

LIITE 1 (ESIMERKKI)

MUISTILISTA MAAHENKILÖLLE

Ota mukaasi ”Maahenkilön matkapuhelin”, ilmaisuradio ja tämä lista.

Kun hyppääjät ovat laskeutuneet, ilmoita puhelimitse lennonjohdolle.

Jos streamer, päävarjo, hyppääjä tms. ajautuu tai putoaa kenttäalueelle (aidan sisäpuolelle), ilmoita lennonjohdolle puhelimitse tai lentäjä radiolla.

Jos hyppääjä laskeutuu selvästi maalialueen ulkopuolelle, ilmoita lennonjohdolle puhelimitse.

Ilmoita lennonjohdolle puhelimitse varavarjon käytöstä ja loukkaantumisista riippumatta siitä, onko tapaus aitojen sisällä vai ei.

Lennonjohdon numerot ovat **xxx**, varalla **xxx**.

Hätänumero 112

Puheenjohtaja **XXX, xxx**

Koulutuspäällikkö **XXX, xxx**

Turvallisuuspäällikkö **XXX, xxx**

Kerhotalo **xxx** (numerot ovat puhelimen muistissa)

HUOM! Maahenkilö saa käyttää radioliikenteessä tornin taajuutta **xxx.xx** MHz vain erikoistapauksissa. Tällöin voidaan ottaa yhteys hyppykoneeseen tornin luvalla. **XXX** ry:n radiokutsu on ”Kerho”. Esimerkiksi:

”**XXX** torni - Kerho - Asiaa hyppykoneelle.”

”Kerho - Kerro asias!” (tai jokin vastaus, jolla lupa annetaan tai evätään).

LUE HYPPTYOIMINNAN OHJE SÄÄNNÖLLISESTI!

Hyppytoiminnan ohje – Esimerkki Malliksi

LIITE 2 [uusi esimerkki liitteeksi, sama teksti löytyy Laskuvarjohyppääjän oppaasta]

Yleisesti lentokoneiden kantokyvystä ja painopisteen sijainnista

Lentokone on oikein kuormattuna ja käsiteltynä yksi turvallisuushakuisimpia laitteita mitä on olemassa. Se esimerkiksi pyrkii itse korjaamaan aiheutuneet virheliikkeet eikä sen ohjaaminen saa määräysten mukaan vaatia normaalista poikkeavia ominaisuuksia ohjaajalta. Tämä siis niin kauan, kun annettuja arvoja ja rajoituksia ei ylitetä.

Koneen lennettävyyteen ja turvallisuuteen vaikuttaa hyppääjien toiminnan osalta kaksi tekijää: suurin sallittu kuorma ja painopiste, eli kuorman sijainti erityisesti pituussuunnassa.

Koneen suurinta sallittua kuormaa laskettaessa lähdetään liikkeelle sen suurimmasta lentoonlähtöpainosta (*maximum takeoff mass*, MTOM). Sen ilmoittaa koneen valmistaja. Se on lentokoneen oma ”tyhjäpaino” lisätynä polttoaineella, lentäjällä ja hyötykuormalla (hyppääjät). Suurimmasta lentoonlähtöpainosta vähentämällä senhetkinen polttoaineen ja lentäjän paino saadaan jäljelle suurin hyötykuorma, meillä siis hyppääjien yhteispaino.

Painopiste (käytetään myös termiä massakeskiö) on koko koneen ja kaiken sen kuljettaman aineen painon keskipisteen sijainti suhteessa tiettyyn mittauslinjaan (esimerkiksi siiven etureuna tai ohjaamon etuseinä). Painopiste on aina tämän linjan takana. Varsinainen painopiste muodostuu koneen oman painopisteen ja koneen kuljettaman kuorman painopisteen keskiarvona. Kuorman painopiste muodostuu keskiarvona erillisten komponenttien (esim. yksittäinen hyppääjä) painosta ja sijainnista.

Painopisteen sijainnin tulisi pysyä koneen valmistajan ilmoittamalla alueella, joka on tietty etäisyysväli edellä mainitusta mittauslinjasta. Tällöin kone lentää siten kuin se on suunniteltu. Mikäli painopiste on tämän alueen ulkopuolella, kone muuttuu epävakaammaksi ja arvaamattommaksi lennettäväksi. Se saattaa esimerkiksi tavallisen ohjausliikkeen jälkeen normaalin palautumisen sijasta pyrkiä jatkamaan ja voimistamaan tuota liikettä. Pahimmillaan seurauksena voi olla koneen hallinnan menetys, jos ohjauspintojen tuottamat voimat eivät enää riitä korjaamaan virheellisen kuormauksen aiheuttamaa momenttia. Hyppytoiminnassa vaarana on erityisesti ”takapainoisuus”, eli painopisteen siirtyminen suurinta sallittua etäisyyttä kauemmaksi mittauslinjasta. Erityisesti riski korostuu suurissa uloshyppymuodostelmissa, ja varsinkin, jos hyppyovi on koneen takaosassa.

Painopiste ei tule olla sallitun alueen ulkopuolella missään lennon vaiheessa. Tämän vuoksi koneeseen sijoitaudutaan (koneen kuormaus) ja siellä liikutaan (maassa ja ilmassa) vain ennakkoon suunnitellulla ja sovitulla tavalla. Koneeseen mahdollisesti merkittävät rajoja hyppääjien sijoittumiselle tai liikumiselle lennon eri vaiheissa käydään läpi koulutuksessa sekä ne on merkitty tarvittaessa myös itse koneeseen.

Lentoonlähdön aikana hyppääjien painopiste pyritään lentosuuntaan nojaamalla saamaan mahdollisimman eteen [KONEKOHTAISTA]. Tällöinkään painopiste ei koskaan ole pienintä sallittua etäisyyttä lähempänä koneen mittauslinjaa (esimerkiksi siiven etureuna tai ohjaamon etuseinä). Tässä toiminnassa kyse ei ole koneen kyvystä nousta ilmaan tai lentää normaalisti, vaan kyseessä on varotoimenpide moottoritien häviämisen varalta. Tällaisessa tilanteessa mahdollisimman edessä oleva painopiste helpottaa koneen hallintaa ja onnistunutta pakkolaskua. Lentoonlähdön jälkeen painopisteen siirtäminen jonkun verran taaemmaksi, kuitenkin sallitulla alueella, puolestaan mahdollisesti parantaa koneen nousukykyä sekä hyppääjät pystyvät istumaan mukavammin. Muista, että koneen päällikkö on lentäjä ja sinun päällikkösi on kouluttaja, joka ohjeistaa sinua.

Hyppylento voidaan joutua keskeyttämään niin, että kaikki hyppääjät tai vain muutama hyppääjä tulee koneen mukana laskuun. Jos kukaan ei hyppää, kaikkien on oltava samoilla paikoilla, kun nousun aikanakin ja mahdolliset istuinvyöt on kiinnitettävä niin pian kuin mahdollista. Jos koneeseen jää vain muutama hyppääjä, on heidän asettauduttava kerhon ohjeistamalla tavalla, jotta massakeskiö pysyy sallitulla alueella. Paikat on säilytettävä myös laskun jälkeen ja rullauksen aikana. Koneesta voi poistua vasta, kun lentäjä – moottorin sammutettuaan – antaa siihen kouluttajillesi luvan.

Lentokoneen sakkauksesta

On huomattava, että siipi sakkaa aina samalla kohtauskulmalla nopeudesta riippumatta. Monella on se virheellinen käsitys, että sakkaaminen riippuu koneen nopeudesta. Jos kone saatetaan hyppääjien toimesta liian takapainoiseksi, ei ohjaimilla voida enää kompensoida peräpäähän painumista, vaikka kone lentäisi suurellakin nopeudella. Tällöin seurauksena on koneen hallinnan menetys.